

Regeringskansliet
Socialdepartementet

Remiss om promemoria om ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden

Er beteckning: S2023/03181

Sammanfattning

- Länsstyrelsen Stockholm tillstyrker samtliga förslag i *Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden*.
- Länsstyrelsen instämmer i och understryker bedömningen att socialtjänsten bör använda mer ändamålsenliga, kunskapsbaserade och manualbaserade insatser samt standardiserade bedömningsmetoder.
- Länsstyrelsen delar bedömningen att ett tydliggörande av det brottsförebyggande ansvaret skapar incitament för att kunskapsbaserade metoder och insatser används i större utsträckning. Forskning visar dock att stödfunktioner för att anpassa, utbilda samt utvärdera metoder är nödvändiga för att bibehålla metodernas effektivitet över tid. För att åstadkomma en förändring i praktiken ser därför Länsstyrelsen att det kommer krävas en förstärkning av socialtjänstens befintliga resurser samt stöd från regional och nationell nivå.
- Länsstyrelsen ser här stora möjligheter till synergieffekter med regeringsuppdraget om att *inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå eller begår grova brott* (Ju2023/02529). Inom uppdraget kommer en samverkansstruktur mellan nationell, regional och lokal nivå att byggas med fokus på att stötta det lokala brottsförebyggande arbetet, bland annat genom att utveckla,

utvärdera samt sprida insatser och metoder. I Stockholm kommer regeringsuppdraget att genomföras i nära samverkan med Regionalt operativt center (ROC) som har etablerats i länet med anledning av den eskalerande våldsutvecklingen.

- Eftersom Länsstyrelsen under lång tid sett behovet av implementeringsstöd till kommunerna för att effektivisera det förebyggande arbetet har flera förslag om att inrätta en stödfunktion i form av ett regionalt implementeringscentrum förts fram i tidigare remissyttranden, skrivelser och återrapporteringar.

4.1 Socialnämnden ska arbeta brottsförebyggande

Förslag: Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att kommunernas socialnämnder ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet. Vidare instämmer Länsstyrelsen i att fokus för ett sådant arbete bör ligga på social prevention för att komma åt grundorsakerna.

Länsstyrelsen delar även bedömningen att standardiserade bedömningsmetoder samt vetenskapligt utvärderade och effektiva metoder används i för liten utsträckning inom socialtjänsten idag. I Länsstyrelsens dialog med kommunerna framkommer dock att den största anledningen till detta är bristande *tillgång* till utvärderade metoder samt avsaknad av implementeringsstöd, snarare än att det breda preventiva arbetet tar över. Länsstyrelsen ser också behov av att förstärka samverkan mellan de olika preventionsnivåerna, från universellt till indikerat arbete.

4.2 Förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga

Förslag: Socialnämnden ska aktivt arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att socialnämnden aktivt ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga. Länsstyrelsen välkomnar även fokus på de grupper som har

svårare än andra att få stöd, till exempel på grund av kön eller etnicitet. Här ser Länsstyrelsen även ett behov av kunskapshöjande insatser till yrkesverksamma.

4.3 Ett effektivare brottsförebyggande arbete

Länsstyrelsen instämmer i och understryker bedömningen att socialtjänsten bör använda mer ändamålsenliga, kunskapsbaserade och manualbaserade insatser samt standardiserade bedömningsmetoder.

Tydliggörandet av socialtjänstens brottsförebyggande ansvar ger ökade incitament för kommunerna att använda kunskapsbaserade metoder och insatser, men för att åstadkomma en förändring i praktiken så bedömer Länsstyrelsen att det kommer krävas stöd från regional och nationell nivå. En tydligare kedja mellan nationell, regional och lokal nivå kan även bidra till en mer långsiktig och jämlik tillgång till effektiva metoder över hela landet. Här ser Länsstyrelsen stora möjligheter till synergieffekter med regeringsuppdraget om att *inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå eller begår grova brott (Ju2023/02529)*. Inom uppdraget kommer en kedja mellan nationell, regional och lokal nivå att byggas med fokus på att stötta det lokala brottsförebyggande arbetet och underlätta samverkan mellan berörda organisationer och myndigheter. Ett fokus för de sju regionala råden, som leds och samordnas av länsstyrelserna i nära samverkan med polisregionerna, är också att sammanställa och sprida metoder och kunskapsstöd samt att vid behov utveckla och testa nya metoder. För att snabbt identifiera behov som uppstår lokalt i det brottsförebyggande arbetet kommer även regeringsuppdraget att genomföras i nära samverkan med Regionalt operativt center (ROC), som har etablerats i länet med anledning av den eskalerande våldsutvecklingen.

4.4 Ansvar för det brottsförebyggande arbetet vilar på flera aktörer

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att det brottsförebyggande ansvaret även fortsättningsvis delas med andra huvudmän såsom skola och förskola, polis samt psykiatri. Länsstyrelsen vill även understryka vikten av att alla aktörer tar ansvar för en obruten vårdkedja, oavsett enskilda aktörers ansvar.

Vidare delar Länsstyrelsen bedömningen att behovet av samverkan mellan kommuner kommer intensifieras. Länsstyrelsen ser dock att avtalssamverkan mellan kommuner kring metoder kan vara svårt att få till då det ofta kräver stora administrativa resurser. Det kan också vara svårare med samverkan kring metoder kommuner emellan i glesbygdslänen.

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att det tillförs medel och resurser till socialtjänsten för att kunna realisera uppdraget med den kvalitet som efterfrågas i promemorian. Forskning visar att förvaltande stödfunktioner för att utveckla, utbilda, utvärdera och anpassa metoder är nödvändiga för att bibehålla metodernas effektivitet över tid. Detta är ett omfattande arbete som enligt Länsstyrelsen motiverar en förstärkning av socialtjänstens befintliga resurser.

6.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att förslagen bör ha karaktär av en ramlag, men tillägger att stöd till de kommuner som önskar gällande implementering av kunskapsbaserade metoder behövs för att ramlagen ska kunna tillämpas som avsett.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen vill lyfta vikten av att stärka det barnrättsliga perspektivet inom socialtjänsten, vilket också ingick i utredningen som resulterade i betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47). Barnkonventionen slår bland annat fast alla barns rätt till frihet från våld och rätten till social trygghet. Därför är förslaget om att socialnämnden ska arbeta aktivt för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga ett nödvändigt steg i rätt riktning.

Bakgrundsinformation

Eftersom Länsstyrelsen under lång tid sett behovet av implementeringsstöd till kommunerna för att effektivisera det förebyggande arbetet har liknande förslag lyfts fram i tidigare remissyttranden, skrivelser och återrapporeringar.

- Landshövdingen i Stockholms län skickade i september 2023 in en skrivelse till Justitieministern med önskan om att Länsstyrelsen i Stockholms län, som en pilotverksamhet, får i uppdrag att driva på och samordna implementeringen av kunskapsbaserade metoder och skapa en modell för ett nära samarbete mellan skola, psykiatri, socialtjänst och polis.
- I Länsstyrelsens redovisning av det regionala arbetet mot mäns våld mot kvinnor 2023 efterfrågas ett uppdrag om ett regionalt implementeringscentrum för kunskapsbaserade metoder med fokus på barn och unga.
- I Länsstyrelsens yttrande om *Vägar till ett tryggare samhälle, kraftsamling för barn och unga* (SOU 2022:67) lyfts behovet av uppdrag till regionala aktörer att bistå kommunerna operativt vid implementering av evidensbaserade metoder och att förvalta metoder över tid. Vidare beskrivs behov av en organisation som kopplar samman nationell, regional och lokal nivå och får rollen som ett regionalt resurscentrum för att skapa ett långsiktigt och effektivt lokalt arbete.
- I yttrandet på remissen *En uppväxt fri från våld En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn* (SOU 2022:70) konstateras att föreslagna insatsområden och åtgärder bör fokusera på implementeringsstöd samt tillgång till metoder och arbetssätt. Vidare påpekas att implementeringsstöd är en stor brist i befintliga uppdrag.
- I slutrapporteringen av pilotprojekt avseende *Samordnat folkhälsoarbete på regional nivå Stockholms län* (S2018/04690/FSI) föreslår Länsstyrelsen ett utvecklat statligt arbete genom regionala implementeringsstödjande team för metodförvaltning samt förstärkning av kedjan mellan nationell, regional och lokal nivå.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad länsöverdirektör Helena Remnerud med utvecklingsledare Kajsa Lönn Rhodin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillväxtdirektör Anna Conzen medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.